

Andre sygdomme med mental svækkelse

En lang række sygdomme med direkte eller indirekte påvirkning af hjernens funktion kan sekundært medføre kognitiv svækkelse.

Nogle af disse sygdomme kan behandles. Det vil eventuelt medføre, at den kognitive svækkelse aftager eller helt forsvinder igen (reversibel demens). Det gælder fx depression, visse stofskiftesygdomme, hjernesvulster (cerebrale tumorer), hindret væskeafløb fra hjernens hulrum (hydrocephalus), alkohol- eller stofmisbrug samt tilstande, der skyldes forkert brug eller misbrug af lægemidler.

Alkoholmisbrug

Et mangeårigt, kronisk alkoholmisbrug indebærer en række risikofaktorer for nedsat hjernefunktion eller demens: hovedtraumer, cerebrovaskulær sygdom, hjernepåvirkning som følge af leversygdom, B1-vitaminmangel samt den skadelige virkning af alkohol på hjernecellernes funktion.

Stofmisbrug

Også langvarigt misbrug af diverse typer narkotika (hash, opioider, centralstimulerende stoffer m.v.) kan medføre en svækkelse af kognitive funktioner. Ligesom det gælder for alkohol, kan nedtrapning eller ophør af misbruget resultere i en hel eller delvis normalisering af det kognitive funktionsniveau.

Normaltrykshydrocephalus

Hindret væskeafløb fra hjerneventriklerne medfører ofte demens ledsaget af gangforstyrrelser og ufrivillig vandladning. Anlæggelse af dræn i ventriklerne kan undertiden afhjælpe symptomerne.

Creutzfeldt-Jakobs sygdom

Denne sjældne sygdom, der skyldes nogle særligt hårdføre proteinstrukturer (prioner), overføres især ved smitte gennem føden. Creutzfeldt-Jakobs sygdom er hurtigt fremadskridende og medfører demens i svær grad.

Stofskiftesygdomme

En række sygdomme relateret til stofskiftet kan ledsages af kognitiv svækkelse. Det drejer sig om bl.a. nedsat funktion af skjoldbruskkirtlen (myksødem), calciumstofskifteforstyrrelser, øget produktion af ACTH fra hypofysen (Cushings sygdom), hypofyseinsufficiens (hypopituitarisme), binyrebarkinsufficiens (Addisons sygdom) mv.

Kroniske forgiftningstilstande

En række mangelsygdomme samt skader påført af forgiftning med fx tungmetaller eller opløsningsmidler kan ledsages af kognitiv svækkelse - bl.a. thiamin (B1-vitamin) -mangel (Wernicke-Korsakoffs syndrom), cobalamin (B12-vitamin) -mangel, organisk opløsningsmiddelsyndrom, kronisk tungmetalforgiftning (toksisk encefalopati pga. bly, mangan m.v.), medicinforgiftning, kulilte (CO) -forgiftning mv.

Læs mere om andre sygdomme med mental svækkelse:

[HIV-associeret kognitiv svækkelse](#)

[Øvrige sygdomme](#)

Paulson OB, Gjerris F, Sørensen PS, Waldemar G, Sørensen JCH, Sellebjerg F. Klinisk neurologi og neurokirurgi. 7 ed. København: FADL's Forlag; 2020

FADL's Forlag

Senest opdateret: 26. juli 2022